

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ

Циклова комісія викладачів природничих дисциплін

О.Б.Жильцов
2015р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія та фізіологія людини

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 0101 Педагогічна освіта

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 5.01010601 Соціальна педагогіка

(шифр і назва спеціальності)

інститут, факультет, відділення Університетський коледж
(назва інституту, факультету, відділення)

Київ – 2015рік

Робоча програма «Анатомія та фізіологія людини»

галузь знань: 0101 Педагогічна освіта

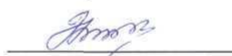
спеціальність: 5.01010601 Соціальна педагогіка

“25” серпня 2015 року

Розробник: Камінецька Анна Романівна,
викладач циклової комісії природничих дисциплін
Університетського коледжу Київського університету
імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії природничих
дисциплін:

Протокол № 1 від. “ 25 ” серпня 2015 року
Голова циклової комісії Глухенька Л.М.

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова
Заступник директора (С.І Дем'яненко)
з навчальної роботи
Заступник директора (З.Л. Гейхман)
з навчально-методичної роботи

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від. “ 31 ” серпня 2015 року

Голова (М.В.Братко)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни																
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: <i>4 кредити</i></p> <p>Змістових модулів: <i>4 модулі</i></p> <p>Загальна кількість годин: <i>144 години</i></p>	<p>Шифр та галузь знань 0101 Педагогічна освіта</p> <p>Шифр та назва спеціальності 5. 01010601 «Соціальна педагогіка»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний рівень “<i>молодший спеціаліст</i>”</p>	<p>Нормативний</p> <p>Рік підготовки: 2</p> <p>Семестр: 3,4</p> <table border="1" data-bbox="823 748 1509 792"> <tr> <td>3 семестр</td> <td>4 семестр</td> </tr> </table> <p>Аудиторні заняття:</p> <table border="1" data-bbox="823 887 1509 931"> <tr> <td>40 год</td> <td>40 год</td> </tr> </table> <p>Лекції (теоретична підготовка):</p> <table border="1" data-bbox="823 1025 1509 1070"> <tr> <td>16 год</td> <td>14 год</td> </tr> </table> <p>Семінарські заняття:</p> <table border="1" data-bbox="823 1164 1509 1209"> <tr> <td>10 год</td> <td>12 год</td> </tr> </table> <p>Практичні :</p> <table border="1" data-bbox="823 1303 1509 1348"> <tr> <td>2 год</td> <td>2 год</td> </tr> </table> <p>Індивідуальна робота:</p> <table border="1" data-bbox="823 1442 1509 1487"> <tr> <td>8 год</td> <td>8 год</td> </tr> </table> <p>Самостійна робота:</p> <table border="1" data-bbox="823 1581 1509 1626"> <tr> <td>32 год</td> <td>32 год</td> </tr> </table> <p>Модульний контроль:</p> <table border="1" data-bbox="823 1720 1509 1765"> <tr> <td>4 год</td> <td>4 год</td> </tr> </table> <p>Вид контролю: залік</p>	3 семестр	4 семестр	40 год	40 год	16 год	14 год	10 год	12 год	2 год	2 год	8 год	8 год	32 год	32 год	4 год	4 год
		3 семестр	4 семестр															
		40 год	40 год															
		16 год	14 год															
		10 год	12 год															
		2 год	2 год															
		8 год	8 год															
		32 год	32 год															
		4 год	4 год															

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча навчальна програма з дисципліни «Анатомія і фізіологія людини» є нормативним документом Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено цикловою комісією природничих дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки молодших спеціалістів відповідно до навчального плану для спеціальності 5.01010601 «Соціальна педагогіка» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Анатомія і фізіологія людини», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вивчення дисципліни «Анатомія і фізіологія людини» передбачає розв'язання основного завдання фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема, опанування знань про організм як саморегульовану систему, закономірності росту та розвитку дітей та підлітків; вікові особливості опорно-рухової системи, серцево-судинної, дихальної систем, органів травлення та виділення, залоз внутрішньої секреції, сенсорних систем, вищої нервової діяльності; валеологічні аспекти психічного здоров'я, репродуктивне здоров'я та хвороби, що передаються статевим шляхом, вплив екологічних факторів на здоров'я людини.

Мета курсу – розкрити анатомо-фізіологічні особливості організму в різні періоди онтогенезу, теоретичні питання науки про здоров'я, науково обґрунтувати заходи щодо збереження, зміцнення, розвитку і управління здоров'ям дітей і підлітків шкільного віку, створити стійку мотивацію щодо дбайливого ставлення до власного здоров'я, сприяти формуванню наукового світогляду та навчити комплексу оздоровчих умінь і навичок, механізмів організації життєдіяльності на принципах здорового способу життя.

Завдання курсу:

- ознайомлення з загальними закономірностями росту та розвитку дітей і підлітків, віковою періодизацією та критичними періодами розвитку;
- визначити фактори, які впливають на здоров'я: біологічні задатки і можливості, соціальне середовище, екологічні умови;
- формування «психології» здоров'я, мотивації до корекції способу життя індивідом із метою закріплення здоров'я;
- реалізація індивідуальних оздоровчих програм, первинної та вторинної профілактики захворювань, оцінка ефективності оздоровчих заходів.

У студентів мають бути сформовані такі предметні компетентності:

- знання анатомії та фізіології людини;
- знання особливостей свого здоров'я;
- дотримання правил особистої гігієни;
- знання основ профілактики різних захворювань;
- мотивація здорового способу життя;
- рівень засвоєння навичок здорового способу життя;
- уміння протистояти шкідливим впливам соціального середовища;
- прагнення до фізичного вдосконалення; дотримання правил гігієни; самостійне складання та дотримання режиму дня;
- володіння адекватною самооцінкою;
- відсутність шкідливих звичок;
- відсутність акцентуацій характеру;
- чітке усвідомлення необхідності фізичної культури як засобу здоров'я.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни «анатомія і фізіологія людини», становить 144 год., із них 30 год. – лекції, 22 год. – семінарські та 4 год. практичні заняття, 16 год. – індивідуальна робота, 64 год. – самостійна робота, 8 год. – модульний контроль.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «анатомія і фізіологія людини» завершується складанням заліку.

3. Програма

Змістовий модуль I

**Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків.
Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи.**

Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків.

Тема 2. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Будова та функції скелету людини.

Тема 3. М'язова система людини. Розвиток рухів у дітей.

Змістовий модуль II

**Особливості крові як тканини внутрішнього середовища. Серцево-судинна система. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.
Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.**

Тема 4. Внутрішнє середовище організму. Кров. Кровообіг.

Тема 5. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.

Тема 6. Анатомія та фізіологія травної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.

Змістовий модуль III

Анатомія та фізіологія сечовидільної системи. Ендокринна система.

Тема 7. Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.

Тема 8. Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.

Тема 9. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.

Змістовий модуль IV

Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.

Тема 10. Біологічне значення, будова та розвиток нервової системи.

Тема 11. Анатомія та фізіологія сенсорних систем.

Тема 12. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.

4. Структура навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія людини»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма								
1	усього	у тому числі							мод. контр.
		аудитор.	лекції	практич.	семінари	інд.	с.р.		
2	3	4	5	6	7	8	9		
I семестр									
Змістовий модуль I									
Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків. Анатомія, вікова фізіологія опорно-рухової системи. Основи фізичного розвитку учнів.									
Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків	12	6	4	2				6	
Тема 2. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Будова та функції скелету людини.	11	6	2			2	2	5	
Тема 3. М'язова система людини. Розвиток рухів у дітей.	13	8	2			2	2	5	2
Разом за 1 модуль	36	20	8	2	4	4	4	16	2
Змістовий модуль II.									
Вікові особливості крові і кровообігу Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.									
Тема 4. Внутрішнє середовище організму. Кров. Кровообіг.	6	4	2			2		2	
Тема 5. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.	12	6	4			2		6	
Тема 6. Анатомія та фізіологія травної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.	18	10	2			2	4	8	2
Разом за 2 модуль	36	20	8	2	6	4	4	16	2
Разом за I семестр	72	40	16	2	10	8	8	32	4

II СЕМЕСТР Змістовий модуль III. Вікові особливості процесів виділення. Анатомія та фізіологія шкіри. Залози внутрішньої секреції.								
	усьо го	у тому числі						
		ауди- тор.	лекції	прак- тич	семі- нари	інд.	с.р.	мод. контр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Тема 7. Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.	9	4	2		2		5	
Тема 8. Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.	12	6	2		2	2	6	
Тема 9. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму	15	10	4		2	2	5	2
Разом за 3 модуль	36	20	8		6	4	16	2
Змістовий модуль IV. Вікові особливості нервової системи, вищої нервової діяльності, аналізаторів. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.								
Тема 10. Біологічне значення, будова та розвиток нервової системи.	12	6	2	2	2		6	
Тема 11. Анатомія та фізіологія сенсорних систем.	11	6	2		2	2	5	
Тема 12. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.	13	8	2		2	2	5	2
Разом за 4 модуль	36	20	6	2	6	4	16	2
Разом за II семестр	72	40	14	2	12	8	32	4
Всього	144	80	30	4	22	16	64	8

5. Теми семінарських занять

№з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінар № 1. Анатомія та фізіологія опорно-рухового апарату.	2
2	Семінар № 2. Постава, її порушення та профілактика.	2
3	Семінар № 3. Вікові морфологічні та функціональні особливості діяльності серцево-судинної системи. Оцінка функціонального стану серцево-судинної системи. Вимірювання артеріального тиску.	2
4	Семінар № 4. Анатомія та фізіологія дихальної системи. Регуляція та гігієна дихання.	2
5	Семінар № 5. Анатомія та фізіологія травної системи. Обмін речовин та енергії.	2
6	Семінар № 6. Анатомія, вікова фізіологія та гігієна сечовиділення.	2
7	Семінар № 7. Анатомія, вікова фізіологія та гігієна шкіри.	2
8	Семінар № 8. Вікові особливості розвитку і функціонування ендокринних залоз.	2
9	Семінар № 9. Нижча та вища нервова діяльність. Механізм та умови виникнення умовних рефлексів. Гальмування умовних рефлексів.	2
10	Семінар № 10. Вікові особливості аналізаторів. Профілактика порушення зору і слуху у дітей та підлітків.	2
11	Семінар № 11. Гігієна навчально-виховного процесу в навчальних установах.	2
	Разом	22

6. Теми практичних занять

1	Практична робота № 1. Оцінювання фізичного розвитку дітей. Визначення функціонального віку школярів.	2
2	Практична робота № 2. Діагностика типу нервової системи. Вивчення співвідношення першої і другої сигнальної систем. Оцінка працездатності людини при виконанні роботи, яка потребує уваги.	2
	Разом	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Тема 1. Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей і підлітків.	6	5
2	Тема 2. Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи. Будова та функції скелету людини.	5	5
3	Тема 3. М'язова система людини. Розвиток рухів у дітей.	5	5
4	Тема 4. Внутрішнє середовище організму. Кров. Кровообіг.	2	5
5	Тема 5. Анатомія та вікова фізіологія дихальної системи.	6	5
6	Тема 6. Анатомія та фізіологія травної системи. Вікові особливості травлення, обміну речовин і енергії.	8	5
7	Тема 7. Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.	5	5
8	Тема 8. Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.	6	5
9	Тема 9. Залози внутрішньої секреції. Вплив гормонів на ріст і розвиток організму.	5	5
10	Тема 10. Біологічне значення, будова та розвиток нервової системи.	6	5
11	Тема 11. Анатомія та фізіологія сенсорних систем.	5	5
12	Тема 12. Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ.	4	5
	Разом	64	60

Навчально-методична картка дисципліни

«Анатомія і фізіологія людини»

Разом: 144 год., лекції – 30 год., семінари – 22 год., практичні заняття – 4 год., інд. робота – 16 год., самостійна робота – 64 год., підсумковий контроль – 8 год.

Модулі	Змістовий модуль I 77 балів			Змістовий модуль II 77 балів		
назва	Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей та підлітків. Віковий розвиток людини.			Вікові особливості крові та кровообігу. Анатомія та фізіологія дихальної системи.		
лекції	1-2	3	4	5	6-7	8
теми лекцій	Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей та підлітків	Анатомія та вікова фізіологія опорно-рухової системи.	М'язова система людини. Розвиток рухів у дітей.	Внутрішнє середовище організму. Кров та кровообіг.	Анатомія та фізіологія дихальної системи.	Анатомія, фізіологія та гігієна травної системи. Обмін речовин та енергії
теми практичних та семінарських занять	П.р.№1 Оцінювання фізичного розвитку дітей. Визначення функціонального віку школярів..	Семінар№1 Ріст та розвиток, будова та функції кісток. Скелет людини.	Семінар№2 Формування постави людини та її порушення	Семінар №3 Кров як тканина внутрішнього середовища організму	Семінар№4 Анатомія та фізіологія дихальної системи. Вивчення можливостей дихальної системи	Семінар№5 Анатомія, фізіологія і гігієна травної системи. Обмін речовин та енергії
тестові завдання	10 балів			10 балів		
самостійна робота	15 балів			15 балів		
Модульний контроль	25 балів			25 балів		
Модулі	Змістовий модуль III 77 балів			Змістовий модуль IV 102 балів		
назва	Вступ. Загальні закономірності росту та розвитку дітей та підлітків. Віковий розвиток людини.			Вікові особливості крові та кровообігу. Анатомія та фізіологія дихальної системи.		
лекції	9	10	11-12	13	14	15
теми лекцій	Загальна характеристика органів виділення. Система сечовиділення.	Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.	Залози внутрішньої секреції. Ендокринна система.	Біологічне значення, будова та розвиток нервової системи.	Анатомія, фізіологія та гігієна сенсорних систем.	Гігієна навчально-виховного процесу в ЗОШ
теми практичних та семінарських занять	Семінар №6 Анатомія та фізіологія сечовидільної системи	Семінар №7 Анатомія, фізіологія та гігієна шкіри.	Семінар №8 Вікові особливості розвитку і функціонування ендокринних залоз.	Семінар №9 Механізм та умови утворення умовних рефлексів. П.р.№2 Діагностика типу нервової системи	Семінар №10 Вікові особливості аналізаторів. Профілактика порушення зору та слуху у дітей та підлітків.	Семінар №11 Гігієна навчально-виховного процесу в навчальних установах.
тестові завдання	10 балів			10 балів		
самостійна робота	15 балів			15 балів		
Модульний контроль	25 балів			25 балів		
реферат				15		

8. Система поточного і підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Анатомія і фізіологія людини» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість годин	Розрахунок	Загальна сума за видами діяльності
1.	Відвідування лекцій	30	15 × 1	15 балів
2.	Відвідування семінарських занять	22	11 × 1	11 балів
3.	Відвідування практичних занять	4	2 × 1	2 бали
4.	Практична робота	2	2 × 10	20 балів
5.	Робота на семінарському занятті	11	7 × 10	70 балів
6.	Підготовка реферату	1	1 × 15	15 балів
7.	Виконання поточних тестових робіт	4	4 × 10	40 балів
8.	Виконання модульної контрольної роботи	4	4 × 25	100 балів
9.	Виконання самостійної роботи	12	12 × 5	60 балів
Підсумковий рейтинговий бал			коефіцієнт 3,33	333

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне та фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** письмове тестування; реферат, модульна письмова робота.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	зараховано
B	82-89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75-81 (добре)		
D	69-74 (задовільно)	3 (задовільно)	зараховано
E	60-68 (достатньо)		
FX	35-59 (недостатньо – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	не зараховано
F	1-34 (незадовільно з можливістю повторного складання)		

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. У відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на індивідуальних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Анатомія і фізіологія людини».

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Модулі (поточне тестування)				Всього
I	II	III	IV	
77	77	77	102	333

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання. якість виконання завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

9. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методичне забезпечення курсу

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
- ✓ завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Анатомія і фізіологія людини».

11. Очікуваний результат

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Анатомія та фізіологія людини» студенти:

➤ **володіють:**

- основними анатомічними та фізіологічними поняттями та термінами,
- знаннями про основні фізіологічні процеси;
- знаннями про фізіологічні закони функціонування і розвитку організму;
- загальними закономірностями росту і розвитку дітей та підлітків;
- конкретними знаннями для пояснення фізіологічних процесів,
- науково обґрунтованими гігієнічними рекомендаціями з організації навчально-виховного процесу, режиму дня і відпочинку, харчування дітей, обладнання, планування і благоустрою дитячих закладів;

➤ **аналізують:**

- особливості процесів дихання, травлення, обміну речовин, теплорегуляції, виділення, вікові особливості функціонування нервової системи дитини, значення нервової та гуморальної систем в регуляції і узгодженості функцій організму дитини та взаємозв'язку організму з навколишнім середовищем;
- структурно-функціональні особливості соматичних, вегетативних, регуляторних, сенсорних та репродуктивної систем організму людини, основні показники їх стану та функціонування в умовах фізіологічної норми;
- психофізіологічні основи здоров'я;
- фізіологічні основи поведінки, вищої нервової діяльності та механізмів адаптації;
- результати досліджень і роблять висновки;
- складові і фактори формування здорового способу життя;

➤ **виконують:**

- оцінку фізіологічного стану органів і систем організму людини;
- оцінку показників функціонування вегетативних, сенсорних систем;
- оцінку стану збудливих об'єктів, регуляторних систем та обміну речовин;
- аналіз фізичної працездатності людини та рівня розумової працездатності людини на основі аналізу психофізіологічних показників;

➤ **пояснюють:**

- закономірності і особливості впливу соціуму, які визначають здоров'я сучасної людини.

- необхідність для сучасної людини набуття знань, вмінь і навичок збереження і зміцнення здоров'я;
- умови, закономірності та механізми реалізації окремих функцій організму людини і процесів його життєдіяльності в залежності від стану організму та умов довкілля;
- механізми інтегративної діяльності організму; фізіологічні основи методів дослідження функцій організму людини при різних фізіологічних станах;
- механізми біологічної регуляції функцій;

➤ **розпізнають:**

- основні чинники формування здорового способу життя; враховуючи специфіку здійснення психічних і психофізіологічних функцій на різних етапах розвитку дитячого організму,;
- етапи, найбільш чутливі до педагогічних впливів, направлених на розвиток сприймання, уваги і пізнавальних процесів;
- поняття «збудливість», «збудження», «фізіологічна система» організму, та роль механізмів регуляції в досягненні пристосувальної реакції;
- особливості умов, закономірностей та механізмів здійснення окремих функцій і процесів життєдіяльності організму в цілому в межах фізіологічної норми;
- структуру аналізаторів, класифікацію, структуру та основні функції рецепторів як першої ланки рефлексорної дуги в забезпеченні пристосувальної реакції організму та його систем;
- будову окремих органів та систем організму людини.

12. Рекомендована література

Основна література

1. Антонік В. І. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури. Навч. посібник/ В.І. Антонік, І.П. Антонік, В.Є. Андріанов.- К.: ВД «Професіонал», Центр учбової літератури, 2009. – 336 с.
2. Хрипкова А.Г. Вікова фізіологія./А.Г. Хрипкова- К.: Вища школа, 1982. - 272 с.
3. Маруненко І.М. Анатомія і вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: Курс лекцій для студ. не біол. спец. вищ. пед. навч. закл./І.М.Маруненко, Є.О.Неведомська, В.І. Бобрицька - К.: Професіонал, 2003.- 480 с.
4. Ріст та розвиток людини: Підручник /В.С. Тарасюк, Н.В. Титаренко, І.Ю. Андрієвський та ін.; За ред. В.С. Тарасюка, І.Ю. Андрієвського.-К.: Медицина, 2008.-400 с.
5. Анатомія та фізіологія людини: Підручник/П.І. Сидоренко, Г.О.Бондаренко, С.О. Куц.-2-е вид., випр. К.: Медицина, 2009.-248 с.

Додаткова література

1. Апанасенко Г.Л. Медицинская валеология./ Г.Л. Апанасенко, Л.А. Попова - К: Здоров'я, 1998. - 248 с.
2. Аршавский И.А. Физиологические механизмы и закономерности индивидуального развития./ И.А. Аршавский - М.: Наука, 1982. – 270 с.
3. Валеология. Теоретичні основи валеології: Навч. посібник./ Е.Г.Булич, І.В.Муравов – К.: ІЗМН, 1997. - 224 с.
4. Валеологічна освіта та виховання: сучасні підходи, доступність і шляхи їх розвитку в Україні. Збірн. науково-практичних статей / За заг. ред. В.М. Оржеховської. - К.: Магістр - S, 1999. - 120 с.
5. Валеология. Навч. посібник: в 2- ч. /За ред. В. І. Бобрицької. – Полтава, 2000. – 306 с.
6. Грушко В.С. Основи здорового способу життя. Навч. посібн. з курсу "Валеология"/ В.С. Грушко - Тернопіль: СМП "Астон, 1999. - 368 с.
7. Ермолаев Ю.А. Возрастная физиология./ Ю.А. Ермолаев - М.: Высш. шк., 1985. - 384 с.
8. Хрипкова А.Г. Возрастная физиология и школьная гигиена./А.Г.Хрипкова, М.В. Антропова - М.: Просвещение, 1990. – 319 с.
9. Верхраторський С.А. Історія медицини./ С.А. Верхраторський– К.: Вища школа, 1983. – 384 с.
10. Массаргін А.Г. Анатомія і фізіологія людини./А.Г. Массаргін, В.Г.Массаргін, В.М. Гончарова - К.: Радянська школа, 1975. - 167 с.

Електронні ресурси:

1. Аносов В.Х., Хоматов Н.Г., Сидоряк В.Г. Вікова фізіологія з основами шкільної гігієни: lib.mdpu.org.ua/.../anosov_vkh_khomatov_ng_sidorjak_vkova_fzologja_z_osnovami_shklnno_ggni.html.
2. Антонік В. І., Антонік І. П., Андріанов В. Є. Анатомія, фізіологія дітей з основами гігієни та фізичної культури: [Електронний ресурс] – Режим доступу: chtyvo.org.ua/.../Anatomiiia_fiziolohtia_ditei_z_osnovamy_hihiieny_ta_fizychnoi_kultury.pdf